

Länsstyrelsen
Västerbotten

Beslut

2014-06-23

Diarienummer

435-3141-2014

1(5)

Sändlista

Beslut om bildande av kulturreseptatet Fatmomakke kyrkstad i Vilhelmina kommun, Västerbottens län

(4 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 9 § miljöbalken, MB, att förklara Fatmomakke kyrkstad som kulturreseptat. Reseptatets gräns anges på bifogad karta, bilaga 1. Kulturreseptatets namn ska vara Fatmomakke kyrkstad.

För att trygga bevarandet och syftet med kulturreseptatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ MB att de i detta beslut angivna föreskrifterna, ska gälla för reseptatet. Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 2.

Förvaltare av kulturreseptatet är Länsstyrelsen Västerbotten.

Syftet

Syftet med kulturreseptatet är att bevara och visa på Fatmomakke kyrkstads betydelse som en andlig och mångkulturell mötesplats i Norrlands inland, med kontinuitet från 1700-talet och fram till idag. Genom att skydda miljöns unika kulturhistoriska byggnader och lämningar skapas goda förutsättningar för att även värna och stödja de immateriella verksamhetsformer som präglar platsen.

Syftet ska nås genom:

- att bedriva vård och skötsel så att mark, byggnader och övriga kulturhistoriska lämningar och spår tydliggörs och bevaras
- att genom pedagogiska insatser informera om de natur- och kulturhistoriska värdena i Fatmomakke kyrkstad
- att stödja de immateriella verksamheter som präglar platsen
- att värna och förmedla Fatmomakkes roll och betydelse för människornas livsvillkor i närområdet

2014-06-23

Diarienummer
435-3141-2014

Föreskrifter

A. Inskränkningar i rätten att använda mark och vattenområden – 7 kap 5§ MB

Med stöd av 7 kap 5 § MB är det, utöver vad som gäller i lagar och förordningar, inom reservatsområdet inte tillåtet:

1. att riva eller flytta byggnader
2. att uppföra nya byggnader och anläggningar
3. att utföra tillbyggnader eller utvändigt förändra befintliga byggnader
4. att försumma byggnaders underhåll så att det kulturhistoriska värdet minskar
5. att anlägga ny väg, stig eller parkeringsplats
6. att bygga om eller på annat sätt förändra befintliga vägar och stigar
7. att uppföra nya leder, broar eller liknande
8. att uppföra staket, stängsel, hägnad eller plank
9. att uppföra mast, vindkraftverk, antenn eller liknande anläggning
10. att dra fram ny permanent luft- eller markledning eller förändra befintlig
11. att bedriva verksamhet som förändrar områdets topografi och yt- eller dräneringsförhållanden som att t.ex. gräva, schakta, borra, fylla ut, övertäcka, spränga, dika, dämna eller liknande
12. att anordna permanenta upplag
13. att vidta åtgärder som försvårar eller hindrar allmänhetens tillträde till området
14. att skada eller göra åverkan på kulturlämningar, mark och anläggningar
15. att införa för trakten främmande prydnadsväxter och anlägga rabatter

B. Skyldighet att tåla intrång -7 kap 6§ MB

För att tillgodose syftet med kulturrestatet åläggs, med stöd av 7 kap 6 § MB, ägare och innehavare av särskild rätt till mark och vatten att tåla följande intrång i reservatet:

1. skötsel av området enligt gällande skötselplan
2. utmärkning av kulturrestatet
3. uppförande av anläggningar för besökare såsom vandringsleder, informationstavlor och dylikt
4. dokumentation och uppföljning av skötsel och vårdinsatser
5. allmänhetens tillträde till området

C. Ordningsföreskrifter – 7 kap 30§ MB

Med stöd av 7 kap 30 § MB, om rätten att färdas och vistas inom reservatet, är det utöver vad som gäller i lagar och förordningar, inte tillåtet:

1. att elda (annat än på anvisad plats)
2. att framföra motordrivet fordon på barmark inom reservatet
3. att campa eller ställa upp husvagn, husbil eller dyl.

4. att nyttja och vistas i området på ett störande och respektlöst sätt i förhållande till de traditioner och lämningar som finns i området

Ovanstående föreskrifter under A, B och C ska inte utgöra hinder för de skötselåtgärder som behövs i kulturreseptatet enligt gällande skötselplan samt länsstyrelsens riktlinjer för vård och underhåll. Ovanstående föreskrifter ska inte heller utgöra hinder för kyrkans verksamhet. All vård och skötsel ska ske med hänsyn och respekt till ovanstående föreskrifter.

Länsstyrelsen kan efter ansökan medge dispens enligt 7 kap 7 § MB från föreskrifterna under A, B och C om särskilda skäl föreligger.

Andra föreskrifter/bestämmelser som gäller för området

1. Renskötseln bedrivs enligt rennäringslagen (1971:437) utan hinder av ovanstående föreskrifter. Renskötsel ska emellertid ske med hänsyn och respekt till dessa föreskrifter
2. I kulturreseptatet finns fornlämningar. De är skyddade enligt 2 kap kulturmiljölagen (1988:950)
3. I kulturreseptatet finns en kyrka och en begravningsplats som är skyddade enligt 4 kap kulturmiljölagen.
4. Regler för terrängkörning finns i terrängkörningslagen (1975:1313).

Motiven för beslutet

Fatmomakke kyrkstad har en lång kontinuitet och vittnar om områdets historia såväl med avseende på förändringen i religiositet, från samisk förkristen religion till dagens religionsutövning på platsen, som på lappmarkens kolonisation. Området har även under senare perioder varit betydelsefullt för samiskt identitetsskapande och politisk mobilisering på ett sätt som sannolikt ingen annan kyrkstad varit.

Kyrkstaden har dessutom immateriella värden som, utöver de fysiska lämningarna och den omgivande miljön, är viktiga att bevara. Dessa värden utgörs främst av den ännu levande kyrkstadstraditionen, men även andra immateriella aspekter såsom platsnamn, sägner och berättelser om platsen som är viktiga för förståelsen av platsens tidigare betydelse och funktion.

Länsstyrelsen bedömer att kulturmiljön i kyrkstaden bäst kan säkerställas genom att området avsätts som kulturreseptat. Helheten i miljön och områdets lättillgänglighet gör att Fatmomakke har stora pedagogiska förutsättningar. Kulturreseptatsbildningen ska medverka till kyrkstadens och kyrkstadstraditionens fortlevnad och tydliggörande.

Länsstyrelsen anser att det är av stort allmänt intresse att bevara och visa områdets historia från förhistorisk tid och fram till i dag. En tillgång är att området är i bruk som kyrkstad än i dag. Målet med kulturreseptatet är att säkerställa det framtida nyttjandet av platsen.

2014-06-23

Diarienummer
435-3141-2014

Fatmomakke kyrkstad är ett riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap MB. Riksintressets centrala värden består i kyrkstadsbebyggelsen i naturlig fjällskogsterräng, vilket också är centralt för kulturreseptatet. Kärnan av kyrkstadsbebyggelsen, vilket även är den ursprungliga och äldsta delen av kyrkstaden, finns inom fastigheten Fatmomakke 1:1. Det område som avsattes för kyrkstadsändamål vid avvittringen år 1917 (avvittringskartan 1906) är det samma som utgör fastigheten Fatmomakke 1:1. Kulturreseptatets avgränsning följer fastigheten Fatmomakke 1:1. Det innebär att kulturreseptatet till ytan är mindre än riksintresseområdet.

Det finns ett starkt allmänt intresse att skydda och säkerställa kulturmiljön vid Fatmomakke kyrkplats som ett kulturreseptat. Fatmomakkestyrelsen, Vilhelmina kommun, Statens fastighetverk, lokala intresseföreningar och Sametinget ställer sig alla positiva till ett sådant beslut och inga, vare sig allmänna eller enskilda intressen, har uttalats som strider mot detta. Kulturreseptatsbildningen står inte i konflikt med gällande översiktsplan för kommunen.

Ärendets handläggning

Samhällsutvecklingsenheten/kulturmiljö vid länsstyrelsen har tagit initiativ till kulturreseptatsbildningen. Länsstyrelsen utförde en kulturhistorisk utredning under 2012 och har under 2014 upprättat en skötselplan för området.

Samråd

Länsstyrelsen har bjudit in till och genomfört tre samråd under 2012 och 2013. Vid ett tillfälle träffade länsstyrelsen företrädare för markägare, kommunen och Fatmomakkestyrelsen. Vid ett senare tillfälle genomfördes samråd med sakägare. Under 2013 har länsstyrelsen träffat företrädare för den intilliggande fastigheten Klimpfjäll S6.

Förslag till beslut och skötselplan skickades på remiss 2014-04-15 till 101 markägare och sakägare. Skriftliga remissvar har inkommit från 10 markägare och sakägare, se bilaga 3.

Administrativa data

Namn:	Fatmomakke kyrkstad
Sameby:	Vilhelmina Södra (i gränsen mot Vilhelmina norra)
Berörda fastigheter:	Fatmomakke 1:1
Markägare:	Statens Fastighetsverk, 202100-4474, Box 2263, 103 16 Stockholm
Kommun:	Vilhelmina
Socken:	Vilhelmina
Län:	Västerbotten
Landskap:	Lappland

2014-06-23

435-3141-2014

Kartblad:	Fastighetskartan 23F4d, 23F 3d
Areal:	16,77 Ha
Läge:	X: 506 863, Y: 7 217 814
Planbestämmelser:	inga
Kulturmiljö av riksintresse:	Fatmomakke, AC 46

Karta

Kulturreseptatet Fatmomakke kyrkstad avgränsas på bifogad karta, bilaga 1, av en lila heldragen begränsningslinje. Avgränsningen är densamma som fastigheten Fatmomakke 1:1. Fatmomakke kyrkstad är även ett riksintresse för kulturmiljövården. Avgränsningen för kulturreseptatet är mindre än avgränsningen för riksintresset för kulturmiljövård.

Skötselplan

Se bilaga 2.

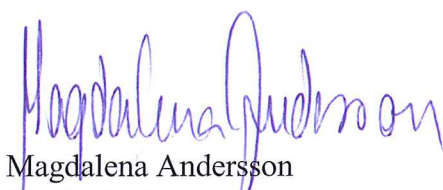
Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 4.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras på det sätt som är föreskrivet för författningar i allmänhet.

I handläggningen av detta ärende har, förutom föredragande, enhetschef Susanne Fahlgren, antikvarie Nina Karlsson, miljömålsantikvarie Jeanette Joelsson och jurist Theresia Brundin deltagit.

Magdalena Andersson
Landshövding

Bo Sundin
Länsantikvarie

Bilagor:

1. Karta med gräns för kulturreseptatet
2. Skötselplan för kulturreseptatet Fatmomakke kyrkstad
3. Svar på remissen
4. Hur man överklagar

